

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Cesta k integraci námořního dohledu: Společné prostředí pro sdílení informací v námořní oblasti EU

KOM(2009) 538 v konečném znění

(2011/C 44/32)

Zpravodaj: **pan LIOLIOS**

Dne 15. října 2009 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Cesta k integraci námořního dohledu: Společné prostředí pro sdílení informací v námořní oblasti EU

KOM(2009) 538 v konečném znění.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. června 2010.

Na 464. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. července 2010 (jednání dne 14. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 164 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá toto sdělení a podporuje řadu možných opatření v rámci integrace námořního dohledu, jejichž cílem je přesné pochopení všech činností provozovaných na moři, které by mohly ovlivnit bezpečnost, ochranu, ekonomiku nebo životní prostředí Evropské unie a jejích členských států.

1.2 EHSV v zásadě souhlasí s doporučeními obsaženými v uvedeném sdělení a věří, že začleněním pravidel šíření a nakládání s údaji a zavedením kontrolních mechanismů z/do všech zúčastněných organizací dojde ke zlepšení situačního uvědomování v námořní oblasti.

1.3 EHSV poznamenává, že sdělení o dohledu je pozitivním příspěvkem k řešení problémů se zvýšenou bezpečností, kterým nyní EU čelí – patří sem nelegální přistěhovalectví, nedovolený obchod, obchod s drogami i efektivní a účinná ochrana životního prostředí a života a majetku občanů EU.

1.4 EHSV uznává, že udržitelnost integrované námořní politiky pro EU závisí na udržitelnosti jejích politických opatření, mezi nimiž není integrovaný námořní dohled žádnou výjimkou. V těchto mezích by měl být navrhovaný systém integrovaného námořního dohledu budován tak, aby udržitelným způsobem poskytoval přesná, včasná, kvalitní a nákladově efektivní data podle místní i okamžité potřeby a z přesně požadovaných důvodů. Proto je nutné zvážit i možnost dalšího rozšíření tohoto systému.

1.5 EHSV podporuje společný celounijní mechanismus dohledu vycházející z harmonizovaného právního rámce, který se bude starat o sdílení citlivých údajů, ale i údajů, které nemají tento charakter, mezi orgány, agenturami a uživateli z členských států EU.

1.6 EHSV uznává význam mezinárodního rozměru námořní oblasti a trvá na nutnosti vypracovat technické a právní standardy a prozkoumat příležitosti ke spolupráci s třetími zeměmi.

1.7 EHSV věří, že propojení systémů námořního dohledu předpokládá důkladné zvážení různých právních otázek týkajících se výměny informací shromážděných z různých důvodů a od různých zdrojů. Členské státy mají různé závazky a důvěrnost údajů a ochrana osobních údajů jsou klíčové otázky. Ještě bude nutné stanovit charakter dotyčných údajů, účely (a metody) výměny a potenciální příjemce údajů a nezbytné záruky, pokud jde o důvěrnost a zabezpečení údajů a ochranu osobních údajů všude tam, kde to bude relevantní.

1.8 EHSV navrhuje, aby se údaje šířily na základě zásady „opodstatněné potřeby přístupu k informacím“, aby bylo možné zajistit jejich ochranu a zabránit jejich nepatřičnému šíření. Dále je naprosto nutné jasně definovat stupně důvěrnosti, jakož i směrodatnou úroveň využívání údajů, a to prostřednictvím konkrétního a transparentního systému udělování přístupových práv.

1.9 EHSV chápe, že validace shromážděných údajů je zásadní a náročný úkol, a navrhuje vypracovat rámec na shromažďování těchto údajů a kontrolu jejich správnosti při zajištění bezpečnosti informací během procesu jejich předávání.

1.10 EHSV zastává názor, že by měla být sledována cestovní mapa, která vyústí v realizaci integrovaného námořního dohledu s využitím zkušeností z pilotních projektů, expertních skupin a posouzení dopadu při řešení právních a technických aspektů integrace informací.

1.11 EHSV doporučuje vypracovat jednotné národní mechanismy koordinace a jeden informační uzel na každou skupinu národních uživatelů (komunitu) s cílem usnadnit rozvoj a funkceschopnost integrovaného námořního dohledu.

1.12 S přihlédnutím k četným stávajícím systémům EHSV navrhuje zabránit jejich překrývání tak, aby integrovaný námořní dohled neměnil způsob sběru informací, ale způsob jejich další distribuce.

1.13 EHSV žádá EU, aby zaujala přístup centrálněji řízené sítě, v níž bude dosaženo koordinace pomocí formální struktury sítě a ústřední komunikace.

1.14 K ochraně procesu propojování skupin uživatelů EHSV navrhuje, aby EU určila jasnou a pevnou platformu pro přidělování přístupových práv, a to na základě společného zohlednění různých politických postojů ze strany EU a na základě provozní účinnosti. Příjemci přidělovovaných přístupových práv se musejí řídit nařízením EU o transparentnosti.

1.15 Zvolená architektura systému by měla být vybavena cykly zpětné vazby, které by jí umožňovaly provádět úpravy nastavení a aktualizace, mimo jiné např. rozvíjením právního rámce.

1.16 EHSV doporučuje, aby pokročilé řízení bezpečnostních rizik bylo pro evropskou námořní oblast i nadále absolutní prioritou. V těchto mezích by se měla přednost dát vícevrstevné architektuře zajišťující platnost i bezpečnost údajů.

2. Úvod

2.1 Dne 15. října 2009 zveřejnila Komise sdělení Cesta k integraci námořního dohledu: Společné prostředí pro sdílení informací v námořní oblasti EU (KOM(2009) v konečném znění) a na základě článku 262 Smlouvy o EC požádala Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování stanovisko k této záležitosti.

2.2 Evropská komise se ve svém sdělení Integrovaná námořní politika pro Evropskou unii zavazuje, že do roku 2013 „přijme opatření s cílem zlepšit interoperabilitu systému dozoru, aby se spojily existující monitorovací a sledovací

systémy používané pro námořní bezpečnost a ochranu, ochranu mořského prostředí, kontrolu rybolovu, kontrolu vnějších hranic a další činnosti v oblasti vynucování práva.“

2.3 EU již zavedla řadu iniciativ dohledu kombinujících více odvětvových činností: kontrolní systém pro provoz plavidel s údaji o pohybu plavidel a nákladů, které shromažďují a mezi sebou si vyměňují členské státy, SafeSeaNet (směrnice 2002/59/ES) ⁽¹⁾, výměna námořních informací mezi námořními orgány členských států, jejímž cílem je prevence nehod a znečištění moří a zvýšení efektivnosti reakce v případě námořních incidentů a nehod.

2.4 Za tímto účelem funguje European Index Server (EIS) a vyvíjí se systém STIRES (systém pro předávání a výměnu informací o námořní dopravě v rámci SafeSeaNet). Navíc v současnosti dochází ke sběru informací o námořní dopravě na krátkou vzdálenost; informace o dopravě na velké vzdálenosti budou do budoucna na požádání k dispozici u datového centra Evropské unie pro identifikaci a sledování lodí na velké vzdálenosti (EU LRIT DC – usnesení výboru pro námořní bezpečnost IMO č. MSC 202 (81) a MSC 211 (81), kterými se upravuje Mezinárodní úmluva o bezpečnosti lidského života na moři, 1974 (SOLAS)) ve spolupráci s členskými státy. V rozvoji Evropského systému kontroly hranic (EUROSUR) se dále uvažuje o řešení spočívajícím v integrovaném dohledu pro EU.

2.5 K výše uvedenému se v tomto sdělení ještě uvažuje o všech ostatních příslušných opatření ze strany EU, včetně zřízení Evropské agentury pro námořní bezpečnost (EMSA), Evropské agentury pro vnější hranice (FRONTEX), Evropské obranné agentury (EOA) a modré knihy pro dopravu. Souběžně se právě zahajují dva pilotní projekty, které budou ve „válečném terénu“ testovat, jak může integrace námořního dohledu fungovat v praxi. Jeden se nachází v oblasti Středozemního moře a druhý v oblastech moří severní Evropy.

2.6 Cílem navrhované politiky integrovaného námořního dohledu není vytvořit další systém dohledu, ale navrhnout rozhraní a následně integrovat stávající systémy napříč různými odvětvími a hranicemi, s cílem zvýšit efektivnost vnitrostátních orgánů odpovědných za provádění dohledu a zvýšit nákladovou efektivnost zásahů prováděných na moři. Snahy o vývoj bezpečné meziodvětvové sítě, která bude splňovat stále rostoucí požadavky na poskytování jednotného a obecně přijímaného přehledu o situaci, budou muset obsahovat pečlivě plánování přístupových práv a ochranných opatření pro uživatele.

2.7 EHSV uznává, že realizace integrovaného námořního dohledu zahrnuje komplexní, mnohohrstevnaté a početné aktivity, které se mnohdy překrývají, ovšem jsou ku prospěchu EU jako celku.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 208, 5.8.2002, s. 10–27.

2.8 EHSV vítá sdělení jako základ pro integraci stávajících samostatných systémů do společného prostředí pro sdílení informací, které bude oporou budoucí evropské námořní politiky, bude zabezpečovat prostředí a evropské služby námořní přepravy pro světový a evropský obchod a zlepšovat každodenní život občanů Evropské unie, zejména ve vnějších námořních hraničních oblastech EU.

2.9 EHSV upozorňuje, že sdělení přichází v kritické době, kdy námořní doprava čelí vážným problémům: a) světová hospodářská a finanční krize prohlubuje strukturální a cyklickou krizi lodní dopravy, b) nelegální přistěhovalectví, k němuž dochází zejména na jižních a východních hranicích EU, c) nezákonná činnost včetně nedovoleného obchodu a obchodu se zbraněmi a drogami, d) citlivý materiál pro vojenské a jaderné provozy – to vše je nutno monitorovat a tomu všemu je nutno se postavit.

2.10 EHSV dále zdůrazňuje skutečnost, že otázky bezpečnosti a pirátství, jimž čelí námořní služba EU v mimoevropských vodách (např. ve Východní Africe, Indonésii apod.), musejí být řešeny a kontrolovány.

3. Sdělení o integraci námořního dohledu cestou společného prostředí pro sdílení informací v námořní oblasti EU

3.1 Jak již bylo uvedeno v předchozím stanovisku ⁽²⁾, EHSV „kladně hodnotí návrhy týkající se Evropské sítě námořního dozoru a zlepšení spolupráce mezi pobřežními hlídkami členských států. Tato opatření zvýší námořní bezpečnost a ochranu, kontrolu rybolovu a kontrolu vnějších hranic a ochrání mořské životní prostředí. [...] EHSV znovu připomíná, že v oblasti dvoustranných dohod s třetími zeměmi o nalodění je žádoucí koordinovaný přístup, aby se splnily vyšší bezpečnostní nároky. Rovněž požaduje akci na úrovni EU proti prudkému nárůstu ozbrojených přepadení a pirátství na moři, kterým jsou vystaveny obchodní lodě a v jihovýchodní Asii a v Africe“.

3.2 EHSV vítá sdělení a podporuje řadu možných opatření, kterými by EU mohla přispět k celosvětovému bezpečnějšímu a chráněnějšímu poskytování služeb v námořní oblasti. EHSV s tímto sdělením v zásadě souhlasí a vítá další zpřesnění, která napomohou rychlé realizaci integrovaného námořního dohledu.

3.3 Sdělení o strategii EU pro lepší integraci systémů dohledu stanovuje čtyři hlavní zásady rozvoje společného prostředí pro sdílení informací. Jsou jimi: 1) koncepce propojení všech skupin uživatelů, 2) vytvoření technického rámce pro interoperabilitu a budoucí integraci, 3) výměna informací mezi civilními a vojenskými orgány a 4) zvláštní právní ustanovení k realizaci společného prostředí pro sdílení informací. Protože se sdělení pohybuje v rovině zásad, omezí se toto stanovisko na sérii navrhovaných zásad. Samozřejmě platí, že k tomu, aby se

tyto zásady mohly proměnit v legislativní opatření, bude zapotřebí dalšího zpřesnění.

3.4 EHSV uznává, že kvůli globálnímu charakteru evropské námořní přepravy je situační uvědomování značně důležité, protože a) pohyb plavidel je prostorový a časový dynamický systém, b) bezpečnostní, ochranné a environmentální aspekty nejsou omezeny hranicemi a c) rozhodnutí přijatá jedním subjektem mohou mít vliv na jiné systémy.

3.5 Je nutno poznamenat, že je třeba vyřešit dvě otázky: veřejně politický rámec a funkčnost systému. Realizaci integrovaného námořního dohledu by mohly brzdit otázky související s důvěrností či jiné otázky na úrovni členských států, a proto je třeba systém zpřesnit a vytvořit z něj jasně funkční aplikaci.

3.6 EHSV je přesvědčen, že při realizaci integrovaného námořního dohledu vyvstávají tři hlavní problémy: právní, technicko/technologické a manažerské otázky. Nejzávažnější právní otázky se vztahují k důvěrnosti, a to vzhledem ke kombinaci osobních, obchodních a vojenských údajů. Různé politiky v oblasti (bezpečnosti) údajů navíc mohou zakazovat či omezovat sdílení (či další využívání) určitých údajů.

3.7 Pokud jde o důvěrnost, u některých klíčových nástrojů spojených se sledováním a dohledem je značné množství údajů z oblasti námořního hlášení a ostrahy označováno jako důvěrné (obchodní povahy). V důsledku toho bude při zpracovávání těchto údajů hrát negativní roli povinnost osob s přístupovým oprávněním k těmto údajům zachovávat důvěrnost a povinnost služebního tajemství.

3.8 Současné systémy mají jednodůvěrný charakter, ale jsou omezeny otázkami souvisejícími s důvěrností. Rozšiřování prostoru pro sdílení údajů mimo dané odvětví by mohlo vyvolat další problémy a otázky, pokud jde o důvěrnost, vzhledem ke spektru dalších aktérů, kteří tak budou do systému zapojeni.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV schvaluje a podporuje zásady obsažené ve sdělení o integrovaném námořním dohledu.

4.2 EHSV uznává nutnost další analýzy z hlediska politických, právních, tržních a technologických perspektiv, která by vyústila v konkrétní akční plán provádění integrovaného námořního dohledu s důrazem na výzvy v právní a technologické oblasti. Z této analýzy vznikne konkrétní prováděcí plán s přesným časovým harmonogramem který může vycházet z příslušných zkušeností z projektů jako Safe-SeaNet, Freightwise, e-Freight a AIS, jakož i z všech relevantních iniciativ.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Integrovaná námořní politika pro Evropskou unii, Úř. věst. C 211, 19.8.2008, s. 31–36.

4.3 EHSV opakuje, jak je důležité přezkoumat výsledky právě probíhajících pilotních projektů ještě před tím, než dojde k přijetí určitých rozhodnutí. Pilotní projekty se musejí nasměrovat do podnikatelského prostředí a administrativ operujících v typických námořních oblastech EU. Navíc by výsledkem těchto pilotních projektů měly být zprávy o dlouhodobé udržitelnosti integrovaného námořního dohledu. V tomto směru bude mít spuštění dalších pilotních projektů příznivý dopad na naše chápání otázek souvisejících s rozvojem integrovaného námořního dohledu. Navíc by mělo dojít k nastavení a monitorování konkrétních časových rámců za účelem včasného plnění těchto pilotních projektů.

4.4 EHSV by rád upozornil, že strategie integrovaného námořního dohledu by se v oblasti realizace sdílení údajů mohla poučit z jiných praktik v odvětví dopravy, kterými je např. jeden přepravní doklad, který se z obchodního hlediska považuje za ekvivalentní systém sdílení informací (při přepravě zboží se dnes vyžaduje přepravní doklad (nařízení EHS č. 11/1960 a směrnice 92/106/EHS); podle akčního plánu pro logistiku nákladní dopravy bude vytvořen evropský přepravní doklad, který bude možné používat ve všech druhích dopravy, což zlepší rámec nabízený multimodálními přepravními listy nebo multimodálními manifesty). Výměna informací by navíc měla být založena na nejrozšířenějším jazyce v námořní oblasti.

4.5 Udržitelnost integrovaného námořního dohledu se musí zajistit prostřednictvím zabudované možnosti rozšíření, jejímž cílem bude usnadnit integraci budoucích samostatných systémů dohledu.

4.6 Pokud jde o sdílení informací, EHSV se vyslovuje pro zásadu „potřebných znalostí a v souladu s podmínkami užití [...]“ namísto zásady „[...] co největšího množství informací [...]“. Informace se musí předávat všem skupinám uživatelů na základě jasného rámce při zajištění ochrany osobních údajů a dalších citlivých dat. Navíc je naprosto nezbytné mít pod kontrolou další šíření od organizace příjemce informací, tj. dodržování právních rámců EU.

4.7 Pokud jde o technické aspekty, EHSV doporučuje používání platform „open source“ k usnadnění navrhování, vývoje, použití a obsluhy příslušných řešení. Základ systému by měl poskytovat: a) ontologii námořní oblasti pro automatizovanou výměnu údajů; b) nástroje pro navrhování, simulaci, analýzu výkonnosti a optimalizaci řešení dohledu; c) rejstřík služeb; d) pomocné nástroje pro řešení problémů s interoperabilitou; e) mechanismy automatizovaného vyhledávání a integrace vhodných služeb; f) zajištění interoperability; a g) mechanismy kontroly a auditu.

4.8 EHSV souhlasí s navrhovanou vícevrstvou architekturou systému. Tento přístup umožní použití nejmodernější centralizované oblakové architektury (cloud architecture), kterou v současné době využívají všichni vývojáři v oblasti IT. Je

však třeba mít na paměti, že takové typy architektur jsou náchylnější k narušení bezpečnosti, a je proto zapotřebí přijmout mechanismy zvýšené bezpečnosti. Intraintitucionální hierarchické rozhodování a rámec pro přístup k údajům by však měly zvýšit důvěrnost údajů.

4.9 EHSV kvituje dostupnost technologických prostředků ke shromažďování, homogenizaci a šíření smysluplných údajů směrem ke všem zainteresovaným stranám a vyzývá EU, aby definovala společné platformy, které budou efektivně využívat všechny zainteresované strany ve všech členských státech. Pokud jde o prevenci duplicity při sběru a uchovávání údajů, mělo by navíc dojít k vytvoření mechanismů, které by zabránily problémům.

4.10 Pokud jde o první zásadu obsaženou v tomto sdělení, EHSV navrhuje aktivní snahu o zavedení jednotných standardů a pravidel v oblasti údajů na odvětvové i funkční úrovni, jejímž cílem by mělo být zvýšení kvality údajů.

4.11 Vzhledem k rozsáhlosti námořní oblasti může docházet k oslabování bezpečnosti údajů pružností prostředí, v němž se informace sdílejí, a potenciální hrozbou, která z něj vyplývá.

4.12 EHSV je přesvědčen, že technická interoperabilita má velký význam a měla by vést k usnadnění výměny údajů mezi všemi zainteresovanými průmyslovými i správními subjekty (včetně komunikace Administration to Administration – A2A, Administration to Business – A2B a Business to Business – B2B).

4.13 Pokud jde o třetí zásadu obsaženou v tomto sdělení, EHSV uznává, že je zapotřebí další analýzy integrace civilního a vojenského propojení, aby bylo možné lépe integrovat údaje a umožnit lepší využívání informací. EHSV souhlasí, že informace týkající se dohledu by měly využívat civilní i vojenské orgány společně. EHSV opakuje, že je nutné zavést výchozí mandáty; měly by existovat společné normy a pracovní postupy ohledně přístupu a využívání příslušných informací, které by umožňovaly zákonnou obousměrnou výměnu informací tam, kde se využívání údajů řídí pravidly Společenství.

4.14 Pokud jde o čtvrtou zásadu obsaženou v tomto sdělení, EHSV si přeje zdůraznit, že je nutná další analýza týkající se ochrany osobních údajů v rozsahu tohoto dokumentu a vyzývá EU k tomu, aby znovu zvážila a přijala všechna nezbytná opatření k zajištění bezpečnosti citlivých údajů. I když z toho pro tento proces vyplývá zátěž – tj. vybudovat takový systém –, je to považováno za základní zásadu.

4.15 EHSV se ztotožňuje s odvětvovým přístupem ke sdílení informací, jak je navrhuje tato směrnice. V každém případě by měly být zavedeny konkrétní pokyny pro udělování přístupových práv příslušným orgánům a oprávněným osobám.

4.16 EHSV vyzývá Komisi, aby dále prozkoumala existenci dvoustranných dohod o sdílení informací mezi členskými státy EU a třetími zeměmi a v případě nutnosti přistoupila k prosazení *acquis communautaire* (nařízení č. 4055/86 a č. 4058/86).

4.17 S ohledem na problematiku údajů poskytovaných z vesmíru je nutné uvést konkrétní odkaz na GMES. Vedle toho si EHSV přeje, aby ve sdělení padla konkrétní zmínka o použití navigačního systému Galileo.

4.18 EHSV chápe, že zpracování osobních údajů pro účely obrany, bezpečnosti státu a trestního stíhání zůstává v současné době mimo obecný právní rámec pro ochranu údajů. EHSV se ztotožňuje se závěry studie (Evropská komise, „Právní aspekty údajů z námořního sledování a dohledu“ – závěrečná zpráva dle rámcové smlouvy o poskytování služeb č. FISH/2006/09 – LOT2), kterou zadala Evropská komise k tématu právních aspektů údajů z námořního dohledu a která jasně uvádí, že ochrana údajů je zásadní povinností EU a musí se řešit jak na úrovni Společenství, tak na úrovni členských států. Očekává se, že v případě předpokládaného sdílení osobních údajů mezi orgány, na které se vztahuje stávající právní rámec o ochraně

údajů (např. orgány v oblasti rybolovu), a orgány, na které se právní rámec (v současné době) nevztahuje (např. vojenské orgány, orgány státní bezpečnosti či donucovací orgány), budou požadovány pokročilé záruky.

4.19 EHSV přikládá velký význam vývoji právního rámce k řešení otázek, jako jsou mimo jiné kvalita údajů, další využívání údajů, bezpečnost údajů, mechanismy přidělování přístupu, charakter dotyčných údajů, účely (a metody) výměny, potenciální příjemce údajů, nezbytné záruky co do důvěrnosti a zabezpečení určitých údajů, ochrana osobních údajů a příslušné postupy.

4.20 EHSV je přesvědčen, že data by se měla sdílet na základě odpovědí na otázky „co, proč, na jak dlouho a s kým“. Zejména u toho prvního kritéria je naprosto nezbytné definovat určené orgány, které budou mít oprávnění ke kontrole, zveřejňování a přijímání těchto údajů jak v rámci EU, tak s větší obezřetností i u orgánů mimo EU.

4.21 EHSV žádá Evropskou komisi, aby zveřejňovala výroční zprávu o provádění a výsledcích činnosti námořního dohledu.

V Bruselu dne 14. července 2010.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI
